

ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΗ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ Ο

Ενότητα 13: Σχέσεις Συνοπτικών και Ιωάννη:
Το Παράδειγμα του Λουκά

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

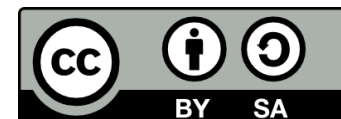

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σχέσεις Συνοπτικών και Ιωάννη: Το Παράδειγμα του Λουκά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗ:
ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ
ΛΟΥΚΑ

Η μαρτυρία του Ευσεβίου

- «... τὸν μέντοι Ἰωάννην ἔσχατον, συνιδόντα ὅτι τὰ σωματικὰ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις δεδήλωται, προτραπέντα ὑπὸ τῶν γνωρίμων, πνεύματι θεοφορηθέντα πνευματικὸν ποιῆσαι εὐαγγέλιον» (Ευσέβιος, *Εκκλ. Ιστορία* 6.14.7).
- Ιδιαιτερότητα Ιω.
- Ο συγγραφέας του Ιω γνώριζε το περιεχόμενο των άλλων τριῶν ευαγγελίων -> *Εκκλ. Ιστορία* 3.24.7.2-8.1: ο Ιωάννης συμπληρώνει τα κενά των συνοπτικῶν.

Ιστορία της έρευνας: Ιω και συνοπτικοί (1)

- Hans Windisch, *Johannes und die Synoptiker* (1926): ο Ιωάννης γράφει για να αντικαταστήσει τους συνοπτικούς με μία ορθότερη εκδοχή της ιστορίας του Ιησού.
- Percival Gardner-Schmith, *Saint John and the Synoptic Gospels* (1938): συνοπτικοί και Ιω μοιράζονται μια κοινή παράδοση – λειτουργεί ανεξάρτητα από τα συνοπτικά (independence theory).
- Η θέση του υιοθετείται από τους εκπροσώπους της Formkritik (R. Bultmann, CH. Dodd, E.R. Goodenough, R.E. Brown, N. Perrin, R. Schnackenburg).
- Δεκαετία του '70 κι εξής επίδραση της Redaktionskritik: ο συγγραφέας του Ιω εξαρτάται και γνωρίζει τα συνοπτικά (F. Neirynck, C.K. Barrett, M. Sabbe, P. Stuhlmacher, U. Schnelle, H. Thyen).

Ιστορία της έρευνας: Ιω και συνοπτικοί (2)

- Οι βασικές τάσεις στην έρευνα:
  - Ο Ιω γνωρίζει το κείμενο ενός ή περισσότερων ευαγγελίων τα οποία τα χρησιμοποιεί (πιθανόν τον Μκ ή και τον Λκ).
  - Οι ομοιότητες μεταξύ Ιω και συνοπτικών οφείλονται σε μια κοινή προφορική παράδοση.
  - Ο Ιω γνώριζε τα συνοπτικά ευαγγέλια και τις παραδόσεις στις οποίες αυτά στηρίζονται, δεν εξαρτάται όμως από αυτά.

Σχέση Ιω και Λκ

- Ομοιότητες μεταξύ των δύο ευαγγελίων όσον αφορά σε μια κοινή αντίληψη των γεγονότων (D. Moody Smith).
- Λεκτικές ομοιότητες (F. Lamar Cribbs):
  - 60 περιπτώσεις λεκτικής ταύτισης.
  - Στις 24 κοινές μεταξύ των τεσσάρων περικοπών ο Ιω μεγαλύτερες ομοιότητες με Λκ (45 φ.) σε επιμέρους στίχους.
  - Στις 24 κοινές μεταξύ των τεσσάρων περικοπών ο Ιω ίδια διαδοχή γεγονότων με Λκ (20 φ.).
  - 25 φ. λεκτική ομοιότητα Λκ-Ιω .

Σχέση Λκ-Ιω: ιστορία της έρευνας (1)

- Ludwig Gumbel (1911): ο Ιω συμπληρώνει τον Λκ, τον οποίο γνωρίζει.
- J. Schniewind (1958): Ιω και Λκ στηρίζονται σε κοινές προφορικές παραδόσεις – ύπαρξη πρωτοϊωάννειας παράδοσης – την γνωρίζει ο Λκ, την αναπτύσσει περαιτέρω ο Λκ.
- F. Ch. Grant (1937): Λκ και Ιω κοινές πηγές παράδοσης – προσπάθεια εναρμόνισης του Λκ προς τον Ιω.
- J. Bailey (1963): ο Ιω στηρίζεται σε Μκ και Λκ (τον παραθέτει από μνήμης) – προφορικές παραδόσεις κοινές με Λκ.
- P. Parker / R. Maddox (δεκαετία 1960 έως 1980): κοινή προφορική παράδοση.

Σχέση Λκ-Ιω: ιστορία της έρευνας (2)

- F. Lamar Cribbs: ο Λκ απομακρύνεται από Μκ στα σημεία που ακολουθεί τον Ιω -> γνωρίζει μία αρχαιότερη μορφή του Ιω.
- Σύνθετα μοντέλα εξάρτησης: Μ.-É. Boismard, Anton Dauert (μετα-συνοπτική προφορική παράδοση που επηρεάζει την ιωάννεια).

Κοινά σημεία Ιω και Λκ (1)

- Σχέση που μπορεί να παραπέμπει σε κοινές παραδόσεις: π.χ. Μτ 21,9· Μκ 11,9β-10· Λκ 19,38· Ιω 12,13.
- Σαφέστερη σχέση μεταξύ Λκ και Ιω: Μτ 26,34· Μκ 14,30· Λκ 22,34· Ιω 13,38.
- Συγγένειες σε ιδέες και παραστάσεις: ο «ιωάννειος μετεωρίτης» (Λκ 10,22/Μτ 11,27) – ο Ιω γνωρίζει την εκδοχή του Λκ; (Α. Denaux).
- Εγγύτητα Λκ και Ιω στην αφήγηση του Πάθους: π.χ. Ιούδας και διάβολος, μία δίκη του Ιησού στο Μ. Συμβούλιο, ο Πιλάτος ομολογεί τρεις φορές την αθωότητα του Ιησού, ο Βαρραβάς αναφέρεται για πρώτη φορά από το πλήθος, ίδια σειρά εξιστόρησης.

Κοινά σημεία Ιω και Λκ (2)

- Οι περιγραφές των δύο εμφανίσεων του Αναστημένου Ιησού (Λκ 24 και Ιω 20) – όχι απλά μία κοινή προφορική παράδοση (F. Neirynck) -> Λκ 24,36-43 και Ιω 20,19-20· Λκ 24,10 και Ιω 20,3-10.
- Γεγονότα που ο Ιω θεωρεί δεδομένο ότι γνωρίζουν οι αναγνώστες του: Λκ 10,38 εξ. και Ιω 11,1 εξ. 12,3 εξ. /Λκ 5,4 εξ. και Ιω 21, 1-11 -> διακειμενική ανάγνωση του Λκ από τον Ιω; (U. Busse, H. Thyen).

Συμπερασματικά

- Ο Ιω αντλεί υλικό από τον Λκ.
  - Στενή λεκτική εξάρτηση.
  - Περισσότερο χαλαρή που ίσως παραπέμπει σε κοινές παραδόσεις.
- Το ενδεχόμενο δευτερογενούς προφορικότητας -> προφορική αφήγηση εκ νέου μίας γραπτής ιστορίας (re-oralization).

Ο Μκ ως θεολόγος κι επεξεργαστής της παράδοσης

- Κριτική της αναθεώρηση (Redaction criticism) – N. Perrin: αναζήτηση των θεολογικών κινήτρων όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την οργάνωση, επεξεργασία κτλ του παραδοσιακού υλικού, τη σύνταξη νέου υλικού ή τη δημιουργία νέων μορφών μέσα στον αρχέγονο Χριστιανισμό.
- Οι ευαγγελιστές ως θεολόγοι που επεξεργάζονται το υλικό της παράδοσης -> ο Μάρκος ως θεολόγος.
  - W. Kelber: η βασιλεία ως εσχατολογική πραγματικότητα που αναμένεται να πραγματοποιηθεί στο μέλλον.
  - T Weeden: η έννοια της μαθητείας κι ο συμβολικός χαρακτήρας των μαθητών.
  - Το πρόβλημα της «πλάνης των προθέσεων» (intentional fallacy).
  - Πρέπει να αντιμετωπισθεί μέσα στο πολιτισμικό του περιβάλλον.

Σημείωμα Αναφοράς

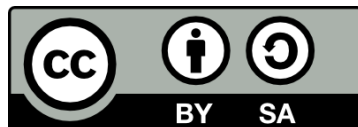
Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Σπουδή στη Συνοπτική Παράδοση και στην Q. Σχέσεις Συνοπτικών και Ιωάννη. Το Παράδειγμα του Λουκά». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS361/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Φίλιππος Γερμάνης
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

